

מעשה גם מעשה שבת (הדברים הנעשים בחילול שבת, וכגון שהתבשרו בשבת), ליתסרו [שייאסרו] לאכילה המאכלים שהתבשרו בשבת, ולא רק לזה שבישל (במזיד), דהא [שהרין] בכלל "כל שתיעבתי לך" הוא, והרי זה שלא כדברי רב אשי! ומשיבים: אין מעשה שבת בכלל "כל שתיעבתי לך הריהו בבל תאכל", שכן בענין השבת אמר קרא [הכתוב]: "כי קדש היא לכם" (שמות לא, יד) – והרי זה לשון מיעוט: דווקא השבת עצמה היא קדש, ואין מעשיה נעשים קדש לענין שייאסרו באכילה לכול. ומקשים עוד מדינו של החורש בשור ובחמור (ועבר על הכתוב "לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו", דברים כב, י), וכן מדינו של החוסם פי פרה ודש בה (ועבר על הנאמר בתורה "לא תחוסם שור בדישו". שם

כה, ד) ליתסרו [שייאסרו] הזרעים והדישה באכילה ובהנאה, דהא [שהרין] "תיעבתי לך" הוא! ומשיבים: אין זו קושיה, שכן השתא [עכשיו] שלמדנו כי מעשה שבת אינם אסורים באכילה לכול, אפשר ללמוד מקל וחומר מענין מעשה שבת לענין חסימה וחישה: ומה שבת, דחמירא [שהיא חמורה] מאיסור חסימה ומאיסור חרישה בשור וחמור, בכל זאת מעשיה מותרים. הני [אלה, חרישה וחסימה], שקלים הם ממעשה שבת, לא כל שכן שהם מותרים! ושואלים עוד על שיטת רב אשי: כלאי זרעים ליתסרו [שייאסרו], דהא [שהרין] בכלל "תיעבתי לך" הוא!

והך דמוקי אתרוייהו אלקיחה – משום משמעותא, ואנתינה – דיליף נמי מן המפורש. וצריך עיון: כל היכא דאמר "מקרא נדרש לפניו ולאחריו" אם נוכל ליישב שלא יקשה: למה ידרשו לפניו ולאחריו, יותר מאותם שאין להם הכרע?

אלא בדעבד אוזן לשפת המזרק. והך דמוקי אתרוייהו אלקיחה – משום משמעותא, ואנתינה – דיליף נמי מן המפורש. וצריך עיון: כל היכא דאמר "מקרא נדרש לפניו ולאחריו" אם נוכל ליישב שלא יקשה: למה ידרשו לפניו ולאחריו, יותר מאותם שאין להם הכרע?

כל שתיעבתי לך הרי הוא בבל תאכל – ואם תאמר: היאך אנו אוכלין אילים, אפילו סירסן גוי, מאי שניא מבשר בחלב? ויש לומר: מדאסר רחמנא מעוך וכתות לגבוה, מכלל דלהדיוט שרי. ואם תאמר: צורם אוזן בכור ליתסר, אפילו צרמו גוי! ויש לומר: דשרי רחמנא קדשים שהוממו כצבי ואיל, אם כן אינו דבר מתועב.

היא קדש ואין מעשיה קדש – ואם תאמר: ואימא למשרי בהנאה, אבל באכילה – אסירי, כדפריך בסמוך גבי זרעים! ויש לומר: דהיתר הנאה נפקא לן מ"לכס", כדאמר ב"מרובה" (בבא קמא עא,א) ו"באלו נערוות" (כתובות לד,א), אפילו לרבי יוחנן הסנדלר דאוסר במבשל בשבת. וקצת תימה: לרבי יוחנן, למה ליה למימר מ"קדש" דמעשה שבת אסירי, תיפוק ליה מ"כל שתיעבתי", והיתר הנאה מ"לכס"!

חורש בשור וחמור וחוסם פי פרה ודש בה ליתסרו – פירוש: השור והחמור. ויש ספרים דגרסי: השתא לגבוה שרו, להדיוט מבעיאי! ולגבוה מנא לן דשרוי! דכתיב (ויקרא כג) "וימדי בן נכר לא תקריבו את לחם אלהיכם מכל אלה", מכל אלה אי אתה מקריב – פירוש: מעוך וכתות ונתוק וכרות, אבל אתה מקריב קדשים שנעבדה בהן עבירה. ואם תאמר: הזרעים והדישה ליתסרו, דמקרא ד"אלה" על כרחך לא מישתרו לגבוה אלא בעלי חיים, דאי כל מילי – אם כן, כל מעשה שבת נמי תיפוק ליה מ"אלה", ולמה לי "היא קדש"? ויש לומר: דלא שייך "מכל שתיעבתי לך" הזרעים והדישה, – ד"לא תחוסם" אסור משום בהמה, וכן "לא תחרוש", ולא משום חרישה וזריעה, דאפילו בלאו חרישה אסור להנהיג בשור וחמור. ואם תאמר: ובסומך בסוגיין פריך "שילוח הקן ליתסרי" – תיפוק ליה דאף לגבוה שרי מהאי קרא ד"אלה"! ויש לומר: דקרא ד"אלה" בבהמה כתיב, ולא בעופות. ועוף מבהמה לא אתי, משום דאין גדלות וקטנות פוסל בבהמה כמו בתורים ובני יונה. ואם תאמר: למה לי קרא ד"אלה", הא מדאיצטריך קרא בפרק "כל האסורין" (תמורה כח,ב) "מן הבהמה" – להוציא הרובע והנרבע, מכלל דשאר קדשים שנעבדה בהן עבירה לא אסירי מ"כל שתיעבתי"! וכי תימא: דלא אתא "מן הבהמה" אלא לאשמעינן: מכלל דלהדיוט שרי, ולא מיתסר מ"כל שתיעבתי" – מכל מקום נילף חורש בשור וחמור וחוסם פי פרה בקל וחומר מרובע ונרבע דבמיתה, ושרי להדיוט! ויש לומר: דאי לאו "אלה", הוה אסרינן להו מדכתיב "מן הבקר", כי היכי דממעטין מיניה נעבד. ואית ספרים דגרסי: ומה שבת דחמירא, אמרת: "היא קדש" ואין מעשיה קדש. הני – לא כל שכן! וכן גריס בקונטרס, ופירש: דבבשר וחלב לא אמרינן האי קושיא – דמסתברא ד"כל שתיעבתי" עליה רמינן, דקא אכיל תועבה גופה. אבל האי, לא אכיל החרישה עצמה. וכן חוסם – לאו חסימה גופה קאכיל, אלא הבא על ידה ממנה. וילפינן משבת, דאין הבא מכחה קודש. וקשה: דלמה לאיחשב בישול של שבת תועבה גופה, כמו בישול של בשר בחלב? ונראה, דהיינו טעמא: משום דבבשר בחלב הבישול ניכר, אבל מעשה שבת אין ניכר שנעשה בשבת. ואותו ואת בנו ושילוח הקן דפריך ליה מינייהו – צריך לומר דניכר בהם האיסור יותר ממה שניכר בחורש בשור וחמור וחוסם פי פרה ודש בה.

עיונים

מעשה שבת ליתסרו וכתב רש"י שהכוונה לאיסור כגון המבשל בשבת, ולענין לאסרו באכילה אם התבשל במזיד, שכן שנינו (לעיל טו,א) כי המבשל במזיד – לא יאכל הוא משום קנס, אבל אחרים אוכלים. שאף ששנינו (שם) מחלוקת תנאים בדינו של הדבר שהתבשל באיסור בשבת, מוסכם כי יש להבחין בין המתבשל בשוגג לבין המתבשל במזיד. ובזאת נחלקו, שלדעת ר' מאיר אם התבשל בשוגג – הריהו מותר באכילה (בו ביום, אף למבשל), ואם התבשל במזיד – לא יאכל מיד, אלא משתחשך ולאחר פרק זמן הנדרש לעשיית מלאכה זו. ואילו לדעת ר' יהודה אם התבשל בשוגג – הדבר מותר רק במוצאי שבת, בין לו ובין לאחרים, ורק לאחר פרק זמן הנדרש לעשיית מלאכה זו. ואם התבשל במזיד – הריהו אסור לחלוטין על המבשל, ומשום קנס על שעשה במזיד. ועוד הובאה דעת ר' יוחנן הסנדלר כי המבשל בשוגג – יאכל למוצאי שבת, לאחרים ולא לו. ואילו המבשל במזיד לא יאכל עולמית, לא לו ולא לאחרים.

והני לא כל שכן – שאלו ראשונים מדוע אין אומרים קל וחומר זה אף באיסור בשר בחלב, ובאותו אופן, שאם באיסור שבת החמור, אין מעשה שבת נאסר – אף בבשר בחלב אין הדבר נאסר! והשיבו שהכלל של רב אשי "כל שתיעבתי לך הריהו בבל תאכל" נלמד מן הכתוב "לא תאכל כל תועבה", ונצרכים אנו להעמיד את דברי הכתוב הזה באיסור מסויים שנתעב הוא. ומן המסתבר שאיסור זה הריהו בשר בחלב (והדומה לו), שכן הבשר והחלב שבהם נעשתה העבירה הם הם עצם התועבה. מה שאין כן באיסור חרישה בשור וחמור – לא החרישה (הנתעבת כשלעצמה) היא זו הנאכלת, אלא התבואה שגדלה מן החרישה הזו, והרי התבואה אינה הדבר שנתעב. וכיוצא בזה באיסור חסימה בדישה – אין החסימה כשלעצמה נתעבת, אלא התבואה שנידושה על ידי השור החסום (רש"י).

כלאי זרעים ליתסרו – אין כלאי זרעים נאסרים באכילה, כי עיקרו של האיסור הוא על הזריעה (או על הקיום). ואולם אם עבר אדם זרע – בדיעבד הריהם מותרים, ושלא ככלאי הכרם שהריהם אסורים אף בהנאה.

מסורת הש"ס

א. כתובות לד,א. ב"ק עא,א. ילק"ש תורה שצ. שצא.

גרסות

קרא כי קדש היא לכם בכתה"י: קרא קדש היא ויש בכתה"י: קרא היא היא קדש וכן: קדש הוא הוא קדש.

חורש בשור ובחמור בכתה"י: חורש בשור וחמור.

ליתסרו דהא תיעבתי לך הוא מדגלי יש בכתה"י: מדגלי.

השתא ומה שבת דחמירא מעשיה מותרים הני לא כל שכן בכתה"י: ק"ו ומה שבת דחמירא אמרת היא קדש ואין מעשיה קדש הני לא כ"ש לישנא אחרינא ק"ו לגבוה שרי להדיוט אסיר לגבוה מנלן דשרי דכתיב ומיד בן נכר לא תקריבו את לחם אלהיכם מכל אלה אלה אתה מקריב קדשים שנעבדה בהן עבירה.

כלאים – אסירי לגבוה, דמינא: "שור או כשז או עו" – פרט לכלאים, בגמרא ד"השוחט" (חולין לח,ג). אותו ואת בנו – אינו אלא מחוסר זמן, שהיום אסור ומחר מותר. שילוח הקן ליתסר – כגון נטל את האם מעל הבנים, ונא לפינוי וחייבנוהו ולאינו לוקה, תאסר לאכילה עולמית, דהא נעצדה זה עבירה! לא אמרה תורה שלח לתקלה – וכן הרי אמרה "שלח", דכתיב (דברים כג): "לא תקח האם" והדר "שלח תשלח" – דאם לקחת אותה, חוזר ושלחה. ואם הייתה אסורה – לא היה אומר לך שלחה ויכשלו זה בני אדם. והוא הדין דמני למימר נמי בכל הני: מה שנת דממירא כו'. ומיהו מידי דמשכח פירוקא מגופיה, לא יליף מאחריני. לישנא אחרינא: "שילוח הקן ליתסר" – כל שילוח הקן ליתסר האם לעולם, ואפילו שלחה. דהא "כל שתיעבתי לך" הרי הוא לך לעולם ב"צל תאכל", והרי אסרמיה לך בלתי שעה. וזה נראה לי עיקר, דהא לא קאמר רב אשי דכל דבר שנעצדה זו עבירה ומתחלה הוא מותר אסור – דאם כן, החורש נשור וממור והמריצע כלאים והחוסס יאסרו הכהמות, ואין לא פריעין מיניהו מידי, אלא מן היוצא מהן. שהוא כזה – שאסור באכילה כזה.

תוספות

פן תקדש פן תוקד אש – ואם תאמר: והא איצטריך לאשמועינן דמצותו בשריפה, הא כלאי זרעים –

אין מצותן בשריפה, אבל בהנאה אסירי! ויש לומר: דבלאו הכי פריך שפיר. אי נמי: ליכתוב "פן תשרף", ומדכתיב "תקדש" משמע דאתא לאסור הנאה כקדש.

כלאי זרעים באכילה אסירי בהנאה שרו – ואם תאמר: לקמן (קטו,א) גבי "מעביר עציץ", דלא מיתסר כי אם בהוסיף מאתים, אבל לא הוסיף – שרי באכילה, מדכתיב תרי קראי "המלאה" "והזרע" – נימא: הני מיילי בהנאה, אבל באכילה – אסירי מ"כל שתעבתי לך", כדבעי למימר הכא! ויש לומר: דמאחר דאשכחן כלאי זרעים דשרו באכילה, דאיתקוש לבהמה, וכלאי הכרם אסורין, אם כן סברא הוא בלא הוסיף. כיון דלא מיתסר לגמרי כשאר כל כלאי הכרם, יש לו להתיר אף באכילה כמו בכלאי זרעים.

מדאסר רחמנא כלאים לגבוה מכלל דלהדיוט שרי – ואם תאמר: ודלמא איצטריך קרא להקדישה, ואחר כך הרביעה כלאים, כדאמר פרק "כל האסורים" (תמורה כט,א) גבי טרפה, דאיצטריך לאסור לגבוה היכא דהקדישה ואחר כך נטרפה! ויש לומר: דמכל מקום הכא אי איתנן למיטר של הדיוט מ"כל שתעבתי לך" – כל שכן דלגבוה אסירא מ"כל שתעבתי לך", אף על גב דהוקדש תחלה. וכן יש לומר גבי אותו ואת בנו בסמוך. אי נמי: מדגלי לך בטרפה שאין חילוק, הוא הדין בכלאים ומחוסר זמן. **מדאסר** רחמנא מחוסר זמן לגבוה – דכתיב "ומיזם השמיני והלאה ירצה", דאמר לעיל בפרק "אותו ואת בנו" (פא,א): נתקו הכתוב ללאו דאותו ואת בנו לעשה.

לא אמרה תורה שלח לתקלה – תימה: דשרינן הכא מהא סברא בלא שום קרא, ובסוף פרק שני דקדושין (נז,א) גבי צפרי מצורע דריש "כל צפור טהורה תאכלו" – לרבות השחוטתה. ופריך: ואיפוך אנא? ומשני רבא: לא אמרה תורה שלח לתקלה. והשתא, למה לן קרא ד"כל צפור טהורה תאכלו" להתיר, דהכא שרינן מהאי טעמא שילוח הקן? ויש לומר: דהתם כיון דכתיב "לא תאכלו" לאסור האחת, הוה אמינא דאיך נמי אסירא, משום דאתקוש צפרים אהדדי, ולא הוה שרינן מטעם ד"לא אמרה תורה שלח לתקלה" אי לאו דאיכא עדיין יתורא ד"כל צפור טהורה תאכלו". ולא דמי ל"כל שתעבתי לך" דהכא, דלא כתיב בהדיא אשלוח הקן, ומהך סברא איכא לאוקומי במיילי אחריני.

שאין תלמוד לומר מבושל – לית ליה לריש לקיש הנך דרשות בסוף פרק "כל שעה" (פסחים מא,א) מינה: צלאו ואחר כך בשלו, או לשאר משקים כו'.

ומשיבים: אין לומר כן, כי מדגלי רחמנא [מכיון שגילתה התורה] גבי [אצל] כלאי הכרם "לא תזרע כרמך כלאים פן תקדש המלאה הזרע אשר תזרע ותבואת הכרם" (דברים כב, ט). והלשון "פן תקדש" מובנה: פן תוקד אש, שצריך לשרוף את הכל, כיון שהדבר הגדל הריהו אסור בהנאה. והדברים נאמרו דווקא באיסור כלאי הכרם, מכלל זה אתה למד שכלאי זרעים שרו [מותרים]. ומקשים על הסבר זה, ואימא [ואמור] באופן שונה: כלאי כרם אסורין בין באכילה בין בהנאה, ואילו כלאי זרעים באכילה אסירי [אסורים]. בהנאה שרו [מותרים]! ומשיבים: אין לומר כי כלאי זרעים יהיו אסורים באכילה, שכן איתקוש [הוקשו] לכלאי בהמה. דכתיב [שכן נאמר] בכתוב אחד "בהמתך לא תרביע כלאים שדך לא תזרע כלאים" (ויקרא יט, יט), להורות: מה בהרבעת כלאיים בבהמתך – היוצא (הוולדות שנוולדו) ממנה (מהרבעה אסורה זו) הריהו מותרת. אף שדך שזרעו בו כלאי זרעים – היוצא ממנו מותר. ומבררים: וכלאי בהמה גופייהו מנא לן [נצמנו] מנין לנן שוולדותיהם מותרים? ומשיבים: מדאסר רחמנא [מכיון שאסרה התורה] ולד הנולד מכלאים לצרכי גבוה (בית המקדש, שהריהם אסורים בהקרבה) – מכלל שלצרכי להדיוט, כאכילה, שרי [מותרים] הוולדות הנולדים מכלאי בהמה. ועוד שואלים על שיטת רב אשי: אלא מעתה, אותו ואת בנו ששחטם ביום אחד ליתסר [שאיסרו] משום "כל שתיעבתי לך"! ומשיבים: אין לומר כן, כי מדאסר רחמנא [מכיון שאסרה התורה] מחוסר זמן [קרוב שעדיין אינו בן שמונה ימים] לגבוה (להקרבה במקדש), מכלל הדברים נלמד שצורך הדיוט שרי [מותר]. ובכלל זה גם הנשחט ביום אחד עם אמו, שהרי אף הוא מחוסר זמן (שכן אם היה שוחט את הבן ביום המחרת – אין כל איסור בדבר. ומעתה שנשחט היום, הריהו "מחוסר זמן", שלא המתינו בשחיטתו ליום המחרת). ועוד שואלים על שיטת רב אשי: אלא מעתה, זה שנטל ציפור מעל בניה, ועבר בכך על איסור התורה, ככתוב במצות שילוח הקן "לא תקח האם על הבנים" (דברים כב, ו). ובאה לפני בית דין והורו לו לשלח את הציפור, ליתסר [שתיאסר] הציפור לכול, שהרי נעברה בה עבירה, ובכלל "כל שתיעבתי לך" היא! ומשיבים: אין לומר שתהא הציפור אסורה לכל המוצא אותה, שהרי לא אמרה תורה שלח באופן שיכול הדבר להביא לתקלה, אלא בוודאי אין בזה איסור.

א למעלה הובאו דברי רב אשי באשר למקור איסור אכילה בבשר בחלב, ובענין זה אמר ריש לקיש: מנין לבשר בחלב שאסור? תלמוד לומר (מלמדנו הנאמר) בקרבן פסח "אל תאכלו ממנו נא ובשל מבושל" (שמות יב, ט), שכן יש לשאול: אין תלמוד לומר (מלמדנו הנאמר) "מבושל" דבר חדש, שהרי כבר נאמר "ובשל". ואם כן, מה תלמוד לומר "מבושל" – לומר לך כי יש לך בשול אחר שהוא כזה, שגם הוא אסור, ואי זה – זה בשר בחלב. אמר לו ר' יוחנן לריש לקיש בתמיהה:

ואת בנו ששחטם ביום אחד ליתסר [שאיסרו] משום "כל שתיעבתי לך"! ומשיבים: אין לומר כן, כי מדאסר רחמנא [מכיון שאסרה התורה] מחוסר זמן [קרוב שעדיין אינו בן שמונה ימים] לגבוה (להקרבה במקדש), מכלל הדברים נלמד שצורך הדיוט שרי [מותר]. ובכלל זה גם הנשחט ביום אחד עם אמו, שהרי אף הוא מחוסר זמן (שכן אם היה שוחט את הבן ביום המחרת – אין כל איסור בדבר. ומעתה שנשחט היום, הריהו "מחוסר זמן", שלא המתינו בשחיטתו ליום המחרת). ועוד שואלים על שיטת רב אשי: אלא מעתה, זה שנטל ציפור מעל בניה, ועבר בכך על איסור התורה, ככתוב במצות שילוח הקן "לא תקח האם על הבנים" (דברים כב, ו). ובאה לפני בית דין והורו לו לשלח את הציפור, ליתסר [שתיאסר] הציפור לכול, שהרי נעברה בה עבירה, ובכלל "כל שתיעבתי לך" היא! ומשיבים: אין לומר שתהא הציפור אסורה לכל המוצא אותה, שהרי לא אמרה תורה שלח באופן שיכול הדבר להביא לתקלה, אלא בוודאי אין בזה איסור.

א למעלה הובאו דברי רב אשי באשר למקור איסור אכילה בבשר בחלב, ובענין זה אמר ריש לקיש: מנין לבשר בחלב שאסור? תלמוד לומר (מלמדנו הנאמר) בקרבן פסח "אל תאכלו ממנו נא ובשל מבושל" (שמות יב, ט), שכן יש לשאול: אין תלמוד לומר (מלמדנו הנאמר) "מבושל" דבר חדש, שהרי כבר נאמר "ובשל". ואם כן, מה תלמוד לומר "מבושל" – לומר לך כי יש לך בשול אחר שהוא כזה, שגם הוא אסור, ואי זה – זה בשר בחלב. אמר לו ר' יוחנן לריש לקיש בתמיהה:

בו עבירה יאסר באכילה – שהרי מעתה נאמר כי בחורש בשור ובחמור ובמריצע כלאיים ובחוסס תיאסרנה הבהמות, ואילו אנו לא שאלנו בסוגייתנו אלא מוולדותיהן. יש לך בשול אחר שהוא כזה שכן אין אנו מוצאים בתורה איסור מפורש בבישול אלא בשני עניינים אלה, בקרבן פסח ובבשר בחלב. וכיון שהכתוב בקרבן פסח "מבושל" הריהו מיותר, שאין הוא מלמד דבר על קרבן פסח עצמו (שכבר נאמר בו "ובשל") – על רכחו שבא כתוב זה ללמד על הענין האחר שיש בו איסור מפורש בבישול, הוא איסור בשר בחלב (חת"ס).

מסורת הש"ס
 ב. קדושין נו,ב. ירושלמי כלאים פ"ח ה"א. שם ערלה פ"ג ה"א. שם פסחים פ"ב ה"א. מדרש תנאים לדברים כב, ט.
 ג. יומא סז,ב. קדושין נו,ב. חולין קמ"א. ילק"ש תורה תקס"א. תקעו. תתצא.

גרסות

ואימא כלאי כרם יש בכת"י: אימא כלאי הכרם. זרעים באכילה אסירי יש בכת"י: זרעים באכילה הוא דאסירי. איתקוש לכלאי בהמה בכת"י: הא איתקוש לבהמה. שדך לא תזרע כלאים בכת"י: שדך יש כתיבי שחסרות בהם מלים אלה. שדך היוצא ממנו מותר בכת"י: שדך דבר היוצא הימנה מותר. גופייהו מנא לן מדאסר בכת"י: גופייהו לא שרו דהא תיעבתי לך הוא מדאסר. בנו ליתסר בכת"י: בנו ליתסר דהא תיעבתי לך הוא. ליתסר לא אמרה תורה בכת"י: ליתסר דהא תיעבתי לך מדכתב רחמנא שלח תשלח לא אמרה ויש בכת"י: ליתסר דהא תיעבתי לך הוא אמר קרא שלח תשלח את האם. שאסור תלמוד לומר אל תאכלו בכת"י: שהיא אסורי שני לא תאכלו. לומר לך יש לך בשול אחר שהוא כזה בכת"י: יש לך בשול אחר שאסור כזה.

בל הבשר

וכי **כעורה** היא משנה זו **ששנה** אותה **רבי** (ר' יהודה הנשיא) לענין המקור בתורה לאיסור בשר בחלב, שאתה צריך להמציא ראיה נוספת?! שכן שנה: נאמר בתורה בפרשיה שעניינה פסולי המוקדשים שנפדו ויצאו לחולין, איסור אכילת דם **"לא תאכלנו** על הארץ תשפכנו כמים" (דברים יב, כד), ושב הכתוב ואמר **"לא תאכלנו** למען ייטב לך ולבניך אחריו" – לא בא הכתוב השני לענין דם (שהרי כתובים רבים נאמרו באיסור הדם) אלא **בבשר בחלב הכתוב מדבר**, שאסור באכילה. ודינם כדבר: אתה אומר כי **בבשר בחלב הכתוב מדבר**, או שמא אינו אלא **באחד מכל** שאר האיסורין האחרים **שבתורה? אמרת** (אומר אתה) בתשובה לכך כי **צא** ולמד משלש עשרה מדות שהתורה נדרשת בהן, ואחת מהן היא **דבר הלמד מענינו**. במה הכתוב מדבר בפרשיה זו של פסולי המוקדשים – **בשני מינין**, שהרי פסולי המוקדשים שנפדו, נחשבים כשני מינים: מצד אחד הריהם כחולין (לענין היתר אכילתם), ואולם מצד שני הם כקדשים (לענין איסור גיוה ועבודה בהם). אף כאן בכתוב **"לא תאכלנו"** השני – **בשני מינין** הכתוב מדבר, והוא איסור בשר בחלב. וזהו אפוא המקור בתורה לאיסור בשר בחלב. אמר ריש לקיש לר' יוחנן: עדיין נצרכים אנו לדרשה זו שאמרת, שכן אי [אם] מהמשנה ההיא ששנה רבי בלבד היינו למדים – ה**יה אמינא** [הייתי אומר] כי הני מילי [דברים אלה] אמורים רק באיסור אכילה של בשר בחלב, אבל באיסור הנאה של בשר בחלב – **לא** דיבר הכתוב. לכך **קא משמע לן** [הוא הכתוב האמור בקרבן פסח משמיע לנן] שיש גם איסור הנאה בבשר בחלב. ושואלים: ולשיטת רבי שלמד את איסור בשר בחלב מן הכתוב **"לא תאכלנו"** בלבד, איסור בשר בחלב אף בהנאה **מנא** ליה [ננין לך]? ומשיבים: **נפקא ליה מהכא** [יוצא, נלמד לו הדבר מכאן]. שכן נאמר **כאן** בדין בשר בחלב **"כי עם קדוש אתה לה'** אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו" (דברים יד, כא), ו**נאמר להלן** (בהמשך הספר) **"ולא יהיה קדש בבני ישראל"** (שם כג, יח). הרי זה להקיש דין בשר בחלב לדין קדש: **מה להלן באיסור קדש – הריהו אסור בהנאה**, (שכן הוא אסור בבשילה שהיא איסור הנאה). אף **כאן**, באיסור בשר בחלב – הריהו אסור בהנאה. ומביאים עוד הסבר מה המקור לשיטת רבי לאיסור הנאה בבשר בחלב: שכן התנא דבי [של בית] מדרשו של ר' אליעזר תנא [שנהן] על הפסוק **"לא תאכלו כל נבלה** לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או מכור לנכרי כי עם קדוש אתה לה' אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו" (שם יד, כא) – אמרה תורה את דין מכירת הנבילה לנכרי בסמוך לאיסור בשר בחלב, כדי להורות כי כשתמכרנה לנכרי את הנבילה, **לא תבשלנה** בחלב ותמכרנה, שכן כיון שהתבשלה בחלב הריהא אסורה בהנאה, ושוב אין רשות למוכרה.

א למעלה הובאו דברי רב אשי ודברי ריש לקיש ורבי בענין המקור לאיסור בשר בחלב, ובענין זה מביאים עוד. החכם **דבי** [של בית] מדרשו של ר' ישמעאל תנא [שנהן]: הכתוב **"לא תבשל גדי בחלב אמו"** (דברים יד, כא) נאמר שלש פעמים בתורה (שמות כג, יט; שם לד, כו; דברים יד, כא). וסיבת הדבר שנכתב שלוש פעמים: כתוב אחד בא ללמדנו איסור אכילה, וכתוב אחד בא ללמדנו איסור בשול. ועוד בענין זה, תניא [שנויה ברייתא]. איסי בן יהודה אומר: **מנין לבשר בחלב שאסור? שכן נאמר כאן** באיסור בשר בחלב **"כי עם קדוש אתה"**, **עיונים**

משלש עשרה מדות שהתורה נדרשת בהן דבר הלמד מענינו עניינה של דרך לימוד זו הוא שכתוב בתורה שאין אנו יודעים במה הוא מדבר, יש ללומרו מהענין הסמוך לו. מידה זו שניה בין שבע המידות שהתורה נדרשת בהן שמנה הלל הזקן (הקדמת תויב, תוספתא סנהדרין פ"ז, אדר"ג פל"ז), וכן בכלל שלוש עשרה מידות של ר' ישמעאל (תויב שם, יענין סנהדרין פזא ולעיל סגא). והתבאר במפרשים כי הדבר המלמד על הדבר הסתום, הרי זה בין שהוא אמור לאחריו ובין שהוא אמור לפניו, ובלבד שיהא זה באותה פרשה. ועוד כתבו כי אין מידה זו כמידת "סמוכים" – שכן אף מי שאינו דורש סמוכים, היהוה דורש מידת "דבר הלמד מענינו": שכן מידת "סמוכים" באה ללמוד דין אחד מדין אחר הסמוך לו, ואילו מידת "דבר הלמד מענינו" באה רק לגלות מה הוא עניינו של הדבר שאינו מפורש (מידת אהרן). ועוד אמרו כי לפעמים באה מידה זו בלשון "במה הענין מדבר", והרי זה לשון אחרת ל"דבר הלמד מענינו" (בכספרי נשא פסקא מז).

אכן נחלקו תנאים אם אף בזמן שהענין הסמוך (הבא ללמד) הוא דבר שבחייב כרת, ואילו הדבר הבא להילמד הוא באיסור לאו, למדים אנו במידת "דבר הלמד מענינו". שלדעת חכמים (כריתות דא, א) אין למדים לאו מכרת, שכן אף שכתוב הכרת בפרשה זו שכתוב בה הלאו – אין הוא מענינו. ואילו לדעת ר' ישמעאל שם למדים אנו אף באופן זה במידת "דבר הלמד מענינו" (אנצקל"ת).

בשני מינין נחלקו ראשונים בפירוש הדברים. יש שאמרו כי פסולי המוקדשים שנפדו נחשבים כשני מינים – שכן יש בהם שני צדדים, שמצד אחד דינם כחולין, שהם מותרים באכילה לכל אדם, כשאר חולין. ומצד אחר דינם כקדשים, שהם אסורים בגיוה ובעבודה, כקדשים (רש"י).

ובתוס' הקשו על פירוש זה, שאין בדבר זה כדי להחשיב את פסולי המוקדשים שנפדו כ"שני מינין" שעניינו על שני מינים של בעלי חיים שונים, ולא על שני היבטים הלכתיים! ועוד הקשו עליו כי מעתה אף כל האסור באכילה ומותר בהנאה יהא חשוב כשני מינים (ריטביא). ולכן פירשו שהכוונה היא להיקש שהוקשו פסולי המוקדשים שנפדו ל"צבי ואיל" (יעוין לעיל כחא). ומתוך שהוקשו ל"צבי ואיל" שהם שני מינים שונים, אף נקבעו הלכות שונות בפסולי המוקדשים המתייחסות אליהם כאל שני מינים. עד שאמרו כי המרביע פסולי המוקדשים (אף במינו) לוקה כזה המרביע כלאיים (מכות כבא) וכיוצא בזה הוא דינו של המנהיג פסולי המוקדשים שהריהו נחשב כמנהיג כלאיים. והלשון האמורה (שם) "גוף אחד הוא, תעשאו הכתוב שני גופים" מוסברת: שהקישו הכתוב לשני מינים שונים, הצבי והאיל (תוס').

ורבי בהנאה מנא ליה שאלו המפרשים מדוע אין אנו אומרים בפשטות כי רבי סבור כשיטת ר' אבהו (לעיל קידב), שכל מקום בתורה בו יש אזהרה על אכילה, יש בכלל זה גם איסור הנאה.

והשיבו כי כאן ב"לא תאכלנו" שונה הדבר – כיון שעיקרו של הכתוב אמור באיסור דם, ואיסור דם אין בו אלא איסור אכילה (כדרך שדרשו בפסחים כבא), מן הכתוב "על הארץ תשפכנו כמים" – מה מים מותרים, אף דם מותר. מעתה יש מקום לומר כי אף באיסור בשר בחלב (הללמד מן הענין), יש לומר שהוא באיסור דם, ומותר בהנאה (ריטביא, ר"ן, מהרש"א). נאמר **כאן כי עם קדוש אתה לה' ונאמר להלן ולא יהיה קדש** תהו ראשונים מה ענין

חולין

כעורה זו **ששנה** רבי – כלומר, וכי מכוערת היא צעיניך משנה זו ששנה רבי ולמדה לנצר צחלג ממקרא זה? **לא תאכלנו** – ימירא, דכמיז צ"ראה אנכי" גבי פסולי המוקדשין שנפדו "רק הדס לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים", והדר כמיז "לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים" וגו' – לרס לא אילטריןך, דהא כמיז קרתי טוצא, ומוקי ליה לנצר צחלג. דבר הלמד מענינו – דנר סמוס שאין מפורש צו צמה מדצר, הוי לומדו מן הענין, פרשה שנכתב זה, צמה הענין מייירי. בשני מינין – פסולי המוקדשין שנפדו שני מינין הן: מותרין צאכילה כחולין ואסורין צניזה ועבודה כקדשים, כדאמר צנכורות (טו,א): "מוצח" – ולא גיזה, "צשר" – ולא חלג. אבל בהנאה לא קא משמע לן – מהאי קרא דכמיצא לזוהרה דידיה גבי פסח: מה פסח מנזשל – אסור צאכילה וצנהאיה, דכל קדשים שאינם ראויס ללכילה מעונר לזרמן וילאו לצית השריפה, אף זה – אסור צנהאיה. כי עם קדוש אתה – "לא תשגל גדי", מה להלן בהנאה – [צעילה] הגאה היא. לא תאכלו כל נבלה – צטיפיה דקרא כמיז צשר צחלג. לא תבשלנה – נקלצו ותמכרנה, אלמלא אסוריה צנהאיה.

תוספות

בשני מינין – פירש בקונטרס: מותרין באכילה כחולין, ואסורין בגיזה ועבודה כקדשים. ואין נראה: דלא שייך משום הכי דמקרי "שני מינים". אלא נראה משום דאייתא לש"צבי ואיל", חשיב להו כשני מינין. כדאמר פרק "אלו הן חלוקין" (מכות כבא), אמר רבי יצחק, המרביע שור פסולי המוקדשין – לוקה, ורבי אושעיא נמי קאמר: המנהיג שור פסולי המוקדשין, לוקה – גוף אחד הוא, ועשאו הכתוב שני גופים. פירוש: שעשאו הכתוב צבאי ואיל. ובהכי מיישב רבינו תם הא דאמר בפרק "כל פסולי המוקדשין" (בכורות לגא) תלת "צבי ואיל" כתיבי – חד לכדרבי יצחק ורבי אושעיא, ופירש שם בקונטרס דלא אתפרש היכא.

ונאמר להלן לא יהיה קדש – ואי לאו קרא ד"לא תאכלנו", הוה אמינא: דהנאת הגוף בלא אכילה אסר הכתוב.

של התנא דבי [של בית] מדרשו של ר' אליעזר תנא [שנהן] על הפסוק **"לא תאכלו כל נבלה** לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או מכור לנכרי כי עם קדוש אתה לה' אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו" (שם יד, כא) – אמרה תורה את דין מכירת הנבילה לנכרי בסמוך לאיסור בשר בחלב, כדי להורות כי כשתמכרנה לנכרי את הנבילה, **לא תבשלנה** בחלב ותמכרנה, שכן כיון שהתבשלה בחלב הריהא אסורה בהנאה, ושוב אין רשות למוכרה.

א למעלה הובאו דברי רב אשי ודברי ריש לקיש ורבי בענין המקור לאיסור בשר בחלב, ובענין זה מביאים עוד. החכם **דבי** [של בית] מדרשו של ר' ישמעאל תנא [שנהן]: הכתוב **"לא תבשל גדי בחלב אמו"** נאמר שלש פעמים בתורה (שמות כג, יט; שם לד, כו; דברים יד, כא). וסיבת הדבר שנכתב שלוש פעמים: כתוב אחד בא ללמדנו איסור אכילה, וכתוב אחד בא ללמדנו איסור בשול.

ועוד בענין זה, תניא [שנויה ברייתא]. איסי בן יהודה אומר: **מנין לבשר בחלב שאסור? שכן נאמר כאן** באיסור בשר בחלב **"כי עם קדוש אתה"**, **עיונים**

זה אצל זה, שהרי אלה מקראות שונים זה מזה, ומה ענין "עם קדוש" לענין "לא יהיה קדש" שיילמדו ממנו. והסבירו כי אכן זהו רק סמך כלשהו, וכמו שאמר הכתוב "כי עם קדוש אתה" – כשאתה מקדש עצמך טעומאה לאיסור ומאיסור בשר בחלב, שהנשמר מן האיסור נקרא אמנם משום שאין זו דרשה מרווחת, לכך צריך רבי לדרוש מן המקרא איסור אכילה (ריטביא).

מה להלן בהנאה אף כאן בהנאה שאלו התוס' מדוע נצרכים אנו, לשיטת רבי, לדרשת הכתוב "לא תאכלנו" לענין איסור בשר בחלב לאכילה, שהרי כיון שלמדנו בהיקש זה של "עם קדוש" ו"לא יהיה קדש" לאיסור הנאה, אף איסור אכילה בכלל הנאה הוא. והשיבו כי ללא דרשת "לא תאכלנו" היינו אומרים כי לא אסרה תורה בבשר בחלב אלא הנאת הגוף שאין בה אכילה.

והסבירו אחרונים כי אם היינו למדים איסור בשר בחלב מהיקש זה של "עם קדוש" ו"לא יהיה קדש" היה מקום לומר שכדרך שבאיסור "קדש" הגוף נשאר בעין, ורק הנאה היא שהיתה ממנו. כן הוא גם באיסור בשר בחלב, שאינו אסור אלא באופן שנהנו ממנו (בגון ששקלו כנגדו במאוזנים), ובלא שהתכלה הדבר (מהר"ם). ויש שכתבו כי על סמך הלימוד מ"עם קדוש" ו"לא יהיה קדש" היה מקום לומר שאם אוכל מבשר בחלב פחות מכזית – גם כן יהיה חייב, שאף שאין בדבר משום אכילה, יש בו משום הנאה. לכך באה דרשת הכתוב "לא תאכלנו" להשמיענו שאין איסור בשר בחלב (לענין איסור הנאה) אלא כאשר יש בו איסור אכילה (מהר"ם שייק). ואחרים כתבו שכוונת התוס' היא כפשטה, וכדרך שמוצאים אנו לענין פסולי המוקדשים "ואכלת" ולא לכלביך (תמורה לאא), – שאסורים בהנאה ומותרים באכילה, וכן בשביעית ובמעשר שני שאין מותרים בכל הנאות אלא באכילה. והיה מקום לומר שגם בשר בחלב אינו אסור אלא בהנאה אבל מותר באכילה (רש"ש).

דבי ר' אליעזר תנא לא תאכלו כל נבלה העירו אחרונים כי לעיל (ק"גב) אמר שמואל בשם ר' אליעזר (וראה ב"גרוסת" שם) בדרשת הכתוב "ומתו בו כי יחללהו" שאין איסור חל על איסור, ואילו כאן משמע כי שיטת ר' אליעזר היא שאיסור (בשר בחלב) חל על איסור (נבילה). והשיבו כי אין מכאן ראיה שסבור הוא כי איסור חל על איסור, שהרי אין לוקים כאן על האכילה אלא על הבישול, וזה אינו איסור החל על איסור, שכן על בישול נבילה סתם (בלא חלב) אין לוקים (יש"ב).

לא תבשלנה ותמכרנה שכן איסורו של הבישול בחלב (ללא מכירתו), כבר שמענו מן הכתוב "לא תבשל" במקום אחר, וכאן בא הכתוב לומר שגם אם עבר ובישל – לא ימכרנו לנכרי (מהר"ם שף).

אורה ההלכה

אחד לאיסור אכילה ואחד לאיסור הנאה ואחד לאיסור בשול כתוב בתורה: "לא תבשל גדי בחלב אמו" שלוש פעמים (שמות כג, יט. שם לד, כו. דברים יד, כא) – אחד לאיסור בישול, ואחד לאיסור אכילה, ואחד לאיסור הנאה. והוציין הכתוב אכילה בלשון בישול, לומר שאינו אסור מן התורה אלא דרך בישול, אבל מותרין אסור בכל ענין. כתנא דברי ר' ישמעאל (ר"בם) ספר קדושה הלכות מאכלות שאסורין פי"א ה"א. שו"ע יו"ד פז, א).

מסורת הש"ס

א. קדושין ט,ב. חולין קיזא. ילק"ש תורה פט, שנט. תתצא.

ב. מכילתא דר"י פליד, כו. ספרי דברים פי"ב, כד. מדרש תנאים לדברים פי"ב, כד. ילק"ש תורה תתפד.

ג. אבדרי"ג נו"א פלי"ז. סנהדרין פזא. חולין סגא. קמא, ספרא ברייתא דר"י פי"א. ילק"ש תורה רצח. שנט. תקלו. תקנא. תרה. תרו. תשיב.

ד. קדושין נו,ב. ירושלמי עייז פי"ה הי"ב. מכילתא דר"י שם.

ה. פסחים כד,ב. קדושין שם. מדרש תנאים לדברים פי"ד, כא. ילק"ש תורה שנא. שנט. תתצא.

גרוסות

בבשר בחלב הכתוב מדבר בכתי"ם: **בבשר בחלב**.

מכל האיסורין שבתורה יש בכתי"ם: מכל איסורין שבתורה וכן: **מכל האיסורין האמורין בתורה. הלמד מענינו יש בכתי"ם: למד מענינו**.

אף כאן בשני מינין יש בכתי"ם: ה"ג בשני מינין.

אי מההיא יש בכתי"ם: אי מהתם.

הני מילי באכילה אבל בהנאה יש בכתי"ם: הני"מ אכילה אבל הנאה.

מהכא נאמר כאן בכתי"ם: **מדתניא רבי אומר נאמר כאן**.

בבני ישראל במקרא: **מבני ישראל**.

בהנאה אף כאן בהנאה בכתי"ם: **הנאה אף כאן הנאה**.

דבי רבי אליעזר תנא לא תאכלו כל נבלה [וגו'] אמרה בכתי"ם: **דבי ר' אליעזר בן יעקב תנא לא תאכלו אמרה**.

לא תבשלנה ותמכרנה בכתי"ם: **לא תבשלנה בחלב ותמכרנה**.

בחלב אמו שלש פעמים יש בכתי"ם: שלש פעמים.

אחד לאיסור... לאיסור... איסור... איסור... איסור... איסור... **שאסור נאמר כאן** בכתי"ם: **שהוא אסור נאמר כאן**.

קדוש אתה יש בכתי"ם: קדוש אתה לה' אלקיך לא תבשל גדי בחלב אמו.

שנעברה בו עבירה – צניסול. לא היתה לו שעת הכושר – פרי הערלה באיסור גדל, אבל צער נחלץ היתה לו שעת הכושר קודם שניתן צער נחלץ. כלאי הכרם יוכיחו – לקמן פרק: למה לי כלאי הכרם? מימא: ערלה מוכיח, וחזו דין! ועוד פרק: נימא, מה לכלאי הכרם לי גזרה שוה – לאיסור אכילה? כי היכי דיליף לאיסור הנאה מערלה, יליף נמי לאיסור אכילה! משום דאיכא למימר חורש בשור ובחמור יוכיח – שנעבדה צו עברה, ומותר באכילה. אבל השתא דקיימא לן אכילה מגורה שוה, ילפינן הנאה בקל וחומר. וליכא למימר: חורש בשור וחמור יוכיח – דמה לחורש בשור וחמור דמותר באכילה, תאמר בצער נחלץ שאסור באכילה. למה ליה למימר – לעיל כללום יוכיח, דאליטריין ליה לאהדורי כללאים, דהוה ליה למד חדא מתלת: צער נחלץ מערלה ומחץ וכלאים? לימא: ערלה מוכיח, ומימי חדא מתרמי שפיר וליהדר דינא – וכשיחזור דין: מה לערלה, שכן לא היתה לה שעת הכושר – מחץ יוכיח. מה לחמץ, שכן כרת – ערלה מוכיח. וגמרינן ומייתיבין לה צמה הזד, כגון: לא ראי ערלה כראי מחץ, ולא ראי מחץ כראי ערלה. הזד השוה שניהן: שאסורין באכילה ואסורין בהנאה – אף אזי אציר צער נחלץ, דהואיל ואסור באכילה מגורה שוה, יהא אסור אף בהנאה. הכי אמרינן משמיה דריש לקיש – הא "נצלה מוכיח" אינה תשובה – דכל הבאה צמה הזד, מגופיה פרכינן, אם יש להשיב צנעיה: מה להזד השוה שצנעיהם, שכן כן וכן יש צמה – מאמר צה שלל השווה להן צמדה זו (היא), פרכינן. אבל מעלמא, כגון: פלוגי יוכיח – לא פרכינן. שכן גדולי קרקע – אף על גב דלין חומר להיות נאסרין כן, אפילו הכי אמרינן. כל מה הצד פרכינן כל דהו – כל דזר הלמד צהלד השוה, ויש להשיב שום דבר שהמלמדין שוין צו והלמד אינו שוה להן צו – אפילו שאינו לא קל ולא חמור, פרכינן ליה. לא אם אמרת כו' – אי הוה דזר דינא ודמי צמה הזד – הוה פרכינן כל דהו. אבל השתא דאמי מכלאים, ואתה צא להשיב "לא אם אמרת ככלאים, שכן גדולי קרקע" – אין זו תשובה. "דוקלא וחומר" פרכינן – אם אנו נריבין ללמוד קולא, יש לן להשיב "לא אם אמרת צה, שכן יש צו נד קל אחר. ואם אנו לומדים חומר, נרין אתה להשיב "לא אם אמרת צה, שכן יש צו נד חומר", כגון הני דאמרינן לעיל "מה לערלה שכן לא היתה לה שעת הכושר", וכוונתן צפספס שהשצנו "לא אם אמרת צמחן צפספס שכן כרת". אבל "כל דהו", כי האי "שכן גדולי קרקע" – לאו פירכא היא. וליפרוך לכולהו כו' – דכיין דלאו חדא מתלה היא, אלא חד מתלת – כ"מה הזד" דמי. הלכך ליפרוך צולהו, ואף על גב דלאו קולא וחומר" היא. דקא סלקא דעתך: דכי אמרינן צ"לא אם אמרת" דלא פרכינן ציה כל דהו – הני מיני הכיכ דאמיא חדא מתלה, כגון צניש מתלה דצניש לאמורי מערלה לחודה. אבל חדא מתרמי או מתלת – כ"מה הזד" דמיא, ואף על גב דלא אמרינן "וחזו דין", פרכינן לכולהו פירכא כל דהו.

מסורת הש"ס
1. קדושין כא, א. עת, א.
ב. ב. י. כ. ט. ב. מכות יט, א. זבחים יב, ט. ס. ב. מנחות ו, א. חולין קטו, א. תמורה כא, א. ילק"ש תורה תע. תקט. תקלא. תצו.

גטרות

ונאמר להלן יש בכתי"ו: ולהלן הוא אומר.

ובשר בשדה טרפה לא תאכלו בכתי"י חסרות מלים אלה.

שלא נעבדה... שנעבדה יש בכתי"י: שלא נעברה... שנעברה.

לערה שכן לא היתה לה שעת הכושר בכתי"י: שלא תאכלו בה שעת הכושר

והוא בבשר בחלב שהיתה לה שעת הכושר.

שאין עונש כרת ואסור בהנאה בכתי"י: שאינו עונשי כרת ואסורין בהנאה.

למה לי גזרה שוה לייתי כולה בקל וחומר בכתי"י: ואכילה ל"ל ג"ש יתייבקי.

חורש בשור ובחמור בכתי"י: חורש בשור וחמור.

ודש בה יוכיח בכתי"י: ודש בה יוכיחו.

ושרו למה לי בכתי"י: ושרו באכילה ל"ל.

למיפרך מה לכלאי הכרם בכתי"י: למיפרך מה להצד השוה שבהן ומה לכלאי הכרם.

כל מה הצד פרכינן בכתי"י: במה הצד פרכינן.

לא אם אמרת חדא מחדא קל וחומר בכתי"י: בלא אם אמרת ק"ו.

מה לכולהו שכן גדולי בכתי"י: שכן גדולי.

אלא אמר ליה רב מרדכי לרב אשי הכי אמרינן משמיה דריש לקיש בכתי"י: אלא אמר ריש לקיש.

כי כלאי הכרם יוכיחו (שהרי אין עונש כרת על אכילתם), למה לי למימר (לומר) כלאי הכרם יוכיחו, לימא (שיאמר): ערלה מוכיח, ומעתה ליהדר דינא ולייתי (יחזור הדין ויבוא וילמד) במה הצד. שאמנם אין ללמוד מערלה בלבד (שכן לא היתה לה שעת הכושר), וכמו כן אין ללמוד מפסח (שכן עונש כרת). ואולם הצד השווה שבשניהם שהם אסורים באכילה ואסורים בהנאה. מעתה נאמר כן גם בבשר בחלב שאסור הוא באכילה (כדבר הנלמד מגזירה שווה "עם קדוש" "לא יהיה קדוש"), והריהו אסור גם בהנאה! אמר רב אשי בתשובה: אין ללמוד במה הצד, משום דאיכא למימר (שיש מקום לומר) פירכה דבר, כי נבלה מוכיח, שהריהי אסורה באכילה ומותרת בהנאה. ומעתה נאמר כי אף בשר בחלב אסור באכילה ומותר בהנאה. אמר ליה רב מרדכי לרב אשי: אין מכאן פירכה, שכן הכי אמרינן משמיה [כך] אנו אומרים משמו: של ריש לקיש: כל פירכה הבאה על לימוד של במה הצד – מגופו של הדינים הנזכרים במידת במה הצד (ובעניננו, בשר בחלב, ערלה, חמץ) [פורכים אנו]. ואולם מעלמא לא פרכינן [ומבחוץ, כדרך שפרכת מנבילה, אין אנו פורכים]. ושואלים: אי הכי [אם כך], תיתי [שתבוא, תילמד] איסור הנאה בבשר בחלב במה הצד, ומדוע נצרכים אנו לכלאי הכרם יוכיחו? ומשיבים: משום דאיכא למיפרך (שיש מקום לפירכה) באופן זה: מה להצד השווה שבהן, בערלה ובחמץ – שכן גדולי קרקע הם, תאמר בבשר בחלב שאינם מגידולי קרקע! ומקשים: אי הכי [אם כך] הוא שיש מקום לפירכה זו, השתא נמי [נכשיו גם כן] שלמדנו מכלאי הכרם, גם כן איכא למיפרך [יש מקום לפירך] ולומר: מה לכלאי הכרם שכן גם הם גדולי קרקע! אמר ליה [לן] רב מרדכי לרב אשי: הכי אמרינן משמיה [כך] אנו אומרים משמו: של ריש לקיש כי כל לימוד של במה הצד פרכינן כל דהו [אנו פורכים אותו בכל נימוק שחא]. וכגון הפירכה "מה להצד השווה שכן גדולי קרקע". ואולם לימוד הנסמך על "לא אם אמרת" (כגון הלימוד שלנו הנסמך על כלאי הכרם, שאומרים אנו בו: לא אם אמרת ככלאי הכרם, שגידולי קרקע הם), שלומדים אנו כחדא מחדא [כאחד המלמד על אחד הנלמד] – פירכה שהיא נוגעת ישירות לקל וחומר פרכינן [פורכים אנו]. ואילו פירכה [ושיפרוך על כולם], ויקשה: מה לכולהו [שכולם] שכן גדולי קרקע, ואי אפשר ללמוד מהם על בשר בחלב שאינם גידולי קרקע! אלא, אמר ליה [לן] רב מרדכי לרב אשי, הכי אמרינן משמיה [כך] אנו אומרים משמו: של ריש לקיש:

והוא בבשר בחלב שהיתה לה שעת הכושר.

שאין עונש כרת ואסור בהנאה בכתי"י: שאינו עונשי כרת ואסורין בהנאה.

למה לי גזרה שוה לייתי כולה בקל וחומר בכתי"י: ואכילה ל"ל ג"ש יתייבקי.

חורש בשור ובחמור בכתי"י: חורש בשור וחמור.

ודש בה יוכיח בכתי"י: ודש בה יוכיחו.

ושרו למה לי בכתי"י: ושרו באכילה ל"ל.

למיפרך מה לכלאי הכרם בכתי"י: למיפרך מה להצד השווה שבהן ומה לכלאי הכרם.

כל מה הצד פרכינן בכתי"י: במה הצד פרכינן.

לא אם אמרת חדא מחדא קל וחומר בכתי"י: בלא אם אמרת ק"ו.

מה לכולהו שכן גדולי בכתי"י: שכן גדולי.

אלא אמר ליה רב מרדכי לרב אשי הכי אמרינן משמיה דריש לקיש בכתי"י: אלא אמר ריש לקיש.

אישים

רב מרדכי

רב מרדכי היה בן הדור השני-שביעי לאמוראי, בבל, תלמידו של רב אשי.

אף שרב מרדכי היה יושב ודן לפני רב אשי, נראה כי עיקר לימודו לא היה ממנו, והיו בידי שמועות רבות של אמוראים קודמים שקיבלם מחכמים אחרים, אולי מחכמי הגרונאי מקום מושבו. כך מצאנו מספר פעמים שמביא שמועות ומסורות הלכה לפני רב אשי, וכן כשהיה רב אשי מתקשה בשמועות שבידו, היה רב מרדכי מבאי לו שמועות ומסורות שונות מאלו שבידו של רב אשי, כמו בסוגיותנו. רב מרדכי האריך ימים לאחר רב אשי, וכשנסתפקו חכמי הדור הבא בהלכה, ושלאו לפניו, מסר מה שממע מרב אשי באותו ענין.

רב מרדכי היה בן הדור השני-שביעי לאמוראי, בבל, תלמידו של רב אשי.

אף שרב מרדכי היה יושב ודן לפני רב אשי, נראה כי עיקר לימודו לא היה ממנו, והיו בידי שמועות רבות של אמוראים קודמים שקיבלם מחכמים אחרים, אולי מחכמי הגרונאי מקום מושבו. כך מצאנו מספר פעמים שמביא שמועות ומסורות הלכה לפני רב אשי, וכן כשהיה רב אשי מתקשה בשמועות שבידו, היה רב מרדכי מבאי לו שמועות ומסורות שונות מאלו שבידו של רב אשי, כמו בסוגיותנו. רב מרדכי האריך ימים לאחר רב אשי, וכשנסתפקו חכמי הדור הבא בהלכה, ושלאו לפניו, מסר מה שממע מרב אשי באותו ענין.

וכן כשהיה רב אשי מתקשה בשמועות שבידו, היה רב מרדכי מבאי לו שמועות ומסורות שונות מאלו שבידו של רב אשי, כמו בסוגיותנו. רב מרדכי האריך ימים לאחר רב אשי, וכשנסתפקו חכמי הדור הבא בהלכה, ושלאו לפניו, מסר מה שממע מרב אשי באותו ענין.

רב מרדכי היה בן הדור השני-שביעי לאמוראי, בבל, תלמידו של רב אשי.

אף שרב מרדכי היה יושב ודן לפני רב אשי, נראה כי עיקר לימודו לא היה ממנו, והיו בידי שמועות רבות של אמוראים קודמים שקיבלם מחכמים אחרים, אולי מחכמי הגרונאי מקום מושבו. כך מצאנו מספר פעמים שמביא שמועות ומסורות הלכה לפני רב אשי, וכן כשהיה רב אשי מתקשה בשמועות שבידו, היה רב מרדכי מבאי לו שמועות ומסורות שונות מאלו שבידו של רב אשי, כמו בסוגיותנו. רב מרדכי האריך ימים לאחר רב אשי, וכשנסתפקו חכמי הדור הבא בהלכה, ושלאו לפניו, מסר מה שממע מרב אשי באותו ענין.

וכן כשהיה רב אשי מתקשה בשמועות שבידו, היה רב מרדכי מבאי לו שמועות ומסורות שונות מאלו שבידו של רב אשי, כמו בסוגיותנו. רב מרדכי האריך ימים לאחר רב אשי, וכשנסתפקו חכמי הדור הבא בהלכה, ושלאו לפניו, מסר מה שממע מרב אשי באותו ענין.

רב מרדכי היה בן הדור השני-שביעי לאמוראי, בבל, תלמידו של רב אשי.

אף שרב מרדכי היה יושב ודן לפני רב אשי, נראה כי עיקר לימודו לא היה ממנו, והיו בידי שמועות רבות של אמוראים קודמים שקיבלם מחכמים אחרים, אולי מחכמי הגרונאי מקום מושבו. כך מצאנו מספר פעמים שמביא שמועות ומסורות הלכה לפני רב אשי, וכן כשהיה רב אשי מתקשה בשמועות שבידו, היה רב מרדכי מבאי לו שמועות ומסורות שונות מאלו שבידו של רב אשי, כמו בסוגיותנו. רב מרדכי האריך ימים לאחר רב אשי, וכשנסתפקו חכמי הדור הבא בהלכה, ושלאו לפניו, מסר מה שממע מרב אשי באותו ענין.

וכן כשהיה רב אשי מתקשה בשמועות שבידו, היה רב מרדכי מבאי לו שמועות ומסורות שונות מאלו שבידו של רב אשי, כמו בסוגיותנו. רב מרדכי האריך ימים לאחר רב אשי, וכשנסתפקו חכמי הדור הבא בהלכה, ושלאו לפניו, מסר מה שממע מרב אשי באותו ענין.

רב מרדכי היה בן הדור השני-שביעי לאמוראי, בבל, תלמידו של רב אשי.

אף שרב מרדכי היה יושב ודן לפני רב אשי, נראה כי עיקר לימודו לא היה ממנו, והיו בידי שמועות רבות של אמוראים קודמים שקיבלם מחכמים אחרים, אולי מחכמי הגרונאי מקום מושבו. כך מצאנו מספר פעמים שמביא שמועות ומסורות הלכה לפני רב אשי, וכן כשהיה רב אשי מתקשה בשמועות שבידו, היה רב מרדכי מבאי לו שמועות ומסורות שונות מאלו שבידו של רב אשי, כמו בסוגיותנו. רב מרדכי האריך ימים לאחר רב אשי, וכשנסתפקו חכמי הדור הבא בהלכה, ושלאו לפניו, מסר מה שממע מרב אשי באותו ענין.

וכן כשהיה רב אשי מתקשה בשמועות שבידו, היה רב מרדכי מבאי לו שמועות ומסורות שונות מאלו שבידו של רב אשי, כמו בסוגיותנו. רב מרדכי האריך ימים לאחר רב אשי, וכשנסתפקו חכמי הדור הבא בהלכה, ושלאו לפניו, מסר מה שממע מרב אשי באותו ענין.

רב מרדכי היה בן הדור השני-שביעי לאמוראי, בבל, תלמידו של רב אשי.

אף שרב מרדכי היה יושב ודן לפני רב אשי, נראה כי עיקר לימודו לא היה ממנו, והיו בידי שמועות רבות של אמוראים קודמים שקיבלם מחכמים אחרים, אולי מחכמי הגרונאי מקום מושבו. כך מצאנו מספר פעמים שמביא שמועות ומסורות הלכה לפני רב אשי, וכן כשהיה רב אשי מתקשה בשמועות שבידו, היה רב מרדכי מבאי לו שמועות ומסורות שונות מאלו שבידו של רב אשי, כמו בסוגיותנו. רב מרדכי האריך ימים לאחר רב אשי, וכשנסתפקו חכמי הדור הבא בהלכה, ושלאו לפניו, מסר מה שממע מרב אשי באותו ענין.

וכן כשהיה רב אשי מתקשה בשמועות שבידו, היה רב מרדכי מבאי לו שמועות ומסורות שונות מאלו שבידו של רב אשי, כמו בסוגיותנו. רב מרדכי האריך ימים לאחר רב אשי, וכשנסתפקו חכמי הדור הבא בהלכה, ושלאו לפניו, מסר מה שממע מרב אשי באותו ענין.

רב מרדכי היה בן הדור השני-שביעי לאמוראי, בבל, תלמידו של רב אשי.

אף שרב מרדכי היה יושב ודן לפני רב אשי, נראה כי עיקר לימודו לא היה ממנו, והיו בידי שמועות רבות של אמוראים קודמים שקיבלם מחכמים אחרים, אולי מחכמי הגרונאי מקום מושבו. כך מצאנו מספר פעמים שמביא שמועות ומסורות הלכה לפני רב אשי, וכן כשהיה רב אשי מתקשה בשמועות שבידו, היה רב מרדכי מבאי לו שמועות ומסורות שונות מאלו שבידו של רב אשי, כמו בסוגיותנו. רב מרדכי האריך ימים לאחר רב אשי, וכשנסתפקו חכמי הדור הבא בהלכה, ושלאו לפניו, מסר מה שממע מרב אשי באותו ענין.

וכן כשהיה רב אשי מתקשה בשמועות שבידו, היה רב מרדכי מבאי לו שמועות ומסורות שונות מאלו שבידו של רב אשי, כמו בסוגיותנו. רב מרדכי האריך ימים לאחר רב אשי, וכשנסתפקו חכמי הדור הבא בהלכה, ושלאו לפניו, מסר מה שממע מרב אשי באותו ענין.

רב מרדכי היה בן הדור השני-שביעי לאמוראי, בבל, תלמידו של רב אשי.

אף שרב מרדכי היה יושב ודן לפני רב אשי, נראה כי עיקר לימודו לא היה ממנו, והיו בידי שמועות רבות של אמוראים קודמים שקיבלם מחכמים אחרים, אולי מחכמי הגרונאי מקום מושבו. כך מצאנו מספר פעמים שמביא שמועות ומסורות הלכה לפני רב אשי, וכן כשהיה רב אשי מתקשה בשמועות שבידו, היה רב מרדכי מבאי לו שמועות ומסורות שונות מאלו שבידו של רב אשי, כמו בסוגיותנו. רב מרדכי האריך ימים לאחר רב אשי, וכשנסתפקו חכמי הדור הבא בהלכה, ושלאו לפניו, מסר מה שממע מרב אשי באותו ענין.

וכן כשהיה רב אשי מתקשה בשמועות שבידו, היה רב מרדכי מבאי לו שמועות ומסורות שונות מאלו שבידו של רב אשי, כמו בסוגיותנו. רב מרדכי האריך ימים לאחר רב אשי, וכשנסתפקו חכמי הדור הבא בהלכה, ושלאו לפניו, מסר מה שממע מרב אשי באותו ענין.

רב מרדכי היה בן הדור השני-שביעי לאמוראי, בבל, תלמידו של רב אשי.

אף שרב מרדכי היה יושב ודן לפני רב אשי, נראה כי עיקר לימודו לא היה ממנו, והיו בידי שמועות רבות של אמוראים קודמים שקיבלם מחכמים אחרים, אולי מחכמי הגרונאי מקום מושבו. כך מצאנו מספר פעמים שמביא שמועות ומסורות הלכה לפני רב אשי, וכן כשהיה רב אשי מתקשה בשמועות שבידו, היה רב מרדכי מבאי לו שמועות ומסורות שונות מאלו שבידו של רב אשי, כמו בסוגיותנו. רב מרדכי האריך ימים לאחר רב אשי, וכשנסתפקו חכמי הדור הבא בהלכה, ושלאו לפניו, מסר מה שממע מרב אשי באותו ענין.

וכן כשהיה רב אשי מתקשה בשמועות שבידו, היה רב מרדכי מבאי לו שמועות ומסורות שונות מאלו שבידו של רב אשי, כמו בסוגיותנו. רב מרדכי האריך ימים לאחר רב אשי, וכשנסתפקו חכמי הדור הבא בהלכה, ושלאו לפניו, מסר מה שממע מרב אשי באותו ענין.

רב מרדכי היה בן הדור השני-שביעי לאמוראי, בבל, תלמידו של רב אשי.

אף שרב מרדכי היה יושב ודן לפני רב אשי, נראה כי עיקר לימודו לא היה ממנו, והיו בידי שמועות רבות של אמוראים קודמים שקיבלם מחכמים אחרים, אולי מחכמי הגרונאי מקום מושבו. כך מצאנו מספר פעמים שמביא שמועות ומסורות הלכה לפני רב אשי, וכן כשהיה רב אשי מתקשה בשמועות שבידו, היה רב מרדכי מבאי לו שמועות ומסורות שונות מאלו שבידו של רב אשי, כמו בסוגיותנו. רב מרדכי האריך ימים לאחר רב אשי, וכשנסתפקו חכמי הדור הבא בהלכה, ושלאו לפניו, מסר מה שממע מרב אשי באותו ענין.

וכן כשהיה רב אשי מתקשה בשמועות שבידו, היה רב מרדכי מבאי לו שמועות ומסורות שונות מאלו שבידו של רב אשי, כמו בסוגיותנו. רב מרדכי האריך ימים לאחר רב אשי, וכשנסתפקו חכמי הדור הבא בהלכה, ושלאו לפניו, מסר מה שממע מרב אשי באותו ענין.

רב מרדכי היה בן הדור השני-שביעי לאמוראי, בבל, תלמידו של רב אשי.

אף שרב מרדכי היה יושב ודן לפני רב אשי, נראה כי עיקר לימודו לא היה ממנו, והיו בידי שמועות רבות של אמוראים קודמים שקיבלם מחכמים אחרים, אולי מחכמי הגרונאי מקום מושבו. כך מצאנו מספר פעמים שמביא שמועות ומסורות הלכה לפני רב אשי, וכן כשהיה רב אשי מתקשה בשמועות שבידו, היה רב מרדכי מבאי לו שמועות ומסורות שונות מאלו שבידו של רב אשי, כמו בסוגיותנו. רב מרדכי האריך ימים לאחר רב אשי, וכשנסתפקו חכמי הדור הבא בהלכה, ושלאו לפניו, מסר מה שממע מרב אשי באותו ענין.

וכן כשהיה רב אשי מתקשה בשמועות שבידו, היה רב מרדכי מבאי לו שמועות ומסורות שונות מאלו שבידו של רב אשי, כמו בסוגיותנו. רב מרדכי האריך ימים לאחר רב אשי, וכשנסתפקו חכמי הדור הבא בהלכה, ושלאו לפניו, מסר מה שממע מרב אשי באותו ענין.

רב מרדכי היה בן הדור השני-שביעי לאמוראי, בבל, תלמידו של רב אשי.

אף שרב מרדכי היה יושב ודן לפני רב אשי, נראה כי עיקר לימודו לא היה ממנו, והיו בידי שמועות רבות של אמוראים קודמים שקיבלם מחכמים אחרים, אולי מחכמי הגרונאי מקום מושבו. כך מצאנו מספר פעמים שמביא שמועות ומסורות הלכה לפני רב אשי, וכן כשהיה רב אשי מתקשה בשמועות שבידו, היה רב מרדכי מבאי לו שמועות ומסורות שונות מאלו שבידו של רב אשי, כמו בסוגיותנו. רב מרדכי האריך ימים לאחר רב אשי, וכשנסתפקו חכמי הדור הבא בהלכה, ושלאו לפניו, מסר מה שממע מרב אשי באותו ענין.

וכן כשהיה רב אשי מתקשה בשמועות שבידו, היה רב מרדכי מבאי לו שמועות ומסורות שונות מאלו שבידו של רב אשי, כמו בסוגיותנו. רב מרדכי האריך ימים לאחר רב אשי, וכשנסתפקו חכמי הדור הבא בהלכה, ושלאו לפניו, מסר מה שממע מרב אשי באותו ענין.

רב מרדכי היה בן הדור השני-שביעי לאמוראי, בבל, תלמידו של רב אשי.

אף שרב מרדכי היה יושב ודן לפני רב אשי, נראה כי עיקר לימודו לא היה ממנו, והיו בידי שמועות רבות של אמוראים קודמים שקיבלם מחכמים אחרים, אולי מחכמי הגרונאי מקום מושבו. כך מצאנו מספר פעמים שמביא שמועות ומסורות הלכה לפני רב אשי, וכן כשהיה רב אשי מתקשה בשמועות שבידו, היה רב מרדכי מבאי לו שמועות ומסורות שונות מאלו שבידו של רב אשי, כמו בסוגיותנו. רב מרדכי האריך ימים לאחר רב אשי, וכשנסתפקו חכמי הדור הבא בהלכה, ושלאו לפניו, מסר מה שממע מרב אשי באותו ענין.

וכן כשהיה רב אשי מתקשה בשמועות שבידו, היה רב מרדכי מבאי לו שמועות ומסורות שונות מאלו שבידו של רב אשי, כמו בסוגיותנו. רב מרדכי האריך ימים לאחר רב אשי, וכשנסתפקו חכמי הדור הבא בהלכה, ושלאו לפניו, מסר מה שממע מרב אשי באותו ענין.

ונאמר להלן [שם. בספר שמות כב, ל] **"ואנשי קדש תהיון לי ובשר בשדה טרפה לא תאכלו"**. להשוות זה לזה, וללמדנו: מה להלן בשר טריפה – אסור, אף כאן בשר בחלב – אסור. ואין לי לימוד מכאן אלא לענין איסור בשר בחלב באכילה, איסור בשר בחלב אף בהנאה מנין לי? שכן אמרת כי קל וחומר הוא, ובאופן זה: ומה ערלה שקלה היא, שהרי לא נעבדה בה עבירה כלל אלא צמחה בעצמה – אסורה בהנאה, בשר בחלב שחמור הוא, שכן נעבדה בו עבירה – אינו דין שיהיה אסור בהנאה! ודוחים: יש מקום לפרוך קל וחומר זה, שכן מה לערלה, שכן יש בה צד חומרה, שהרי לא היתה לה מעולם שעת הכושר (זמן שבו היתה מותרת באכילה), תאמר בבשר בחלב שהיתה להם שעת הכושר! ואומרים: חמץ בפסח יוכיח שהיתה לו שעת הכושר (לפני חג הפסח) ובכל זאת הריהו אסור בהנאה, ומכאן נלמד גם לבשר בחלב. ומשיבים: אין זו דחייה, שכן מה לחמץ בפסח שיש בו צד חמור אחר, שכן עונש כרת על אכילתו בפסח, ואפשר שצד חמור זה הוא שגרים לו להיאסר בהנאה. ושבים ודוחים: אין צד זה של חומרה גורם איסור הנאה, שהרי כלאי הכרם יוכיחו, שאף שאין עונש כרת על אכילתם, ובכל זאת הריהו אסור בהנאה. ותוהים: למה לי גזרה שוה זו של "עם קדוש" ו"לא יהיה קדש" ללמדני איסור אכילה בבשר בחלב, וקל וחומר מערלה ללמדני איסור הנאה בבשר בחלב, לייתי כולה שהרי קדש" ללמדני איסור אכילה בבשר בחלב, וקל וחומר מערלה ללמדני איסור הנאה בבשר בחלב, לייתי כולה [שיבוא, שיילמד הכול] בקל וחומר מערלה, ובאופן זה: מה ערלה, שקלה היא, שהרי לא נעבדה בה עבירה – בכל זאת היא אסורה בין באכילה בין בהנאה. בשר בחלב, שחמור הוא, שהרי נעבדה בו עבירה – אינו דין שאסור בין באכילה בין בהנאה! ומשיבים: אין ללמוד כן מקל וחומר, משום דאיכא למימר (שייש מקום לומר) פירכה על קל וחומר זה כי חורש בשור ובחמור, וחוסם פי פרה ודש בה יוכיח, שאין זה שנעבדה בו עבירה נאסר באכילה. שהרי באלה נעבדה בהם עבירה, ובכל זאת שרו (מותרים) התבואה שגדלה מחרישה זו והתבואה שנידושה בדיוש זה. ושואלים: כאשר דחינו את ההוכחה מחמץ בפסח, ואמרנו כי כלאי הכרם יוכיחו (שהרי אין עונש כרת על אכילתם), למה לי למימר (לומר) כלאי הכרם יוכיחו, לימא (שיאמר): ערלה מוכיח, ומעתה ליהדר דינא ולייתי (יחזור הדין ויבוא וילמד) במה הצד. שאמנם אין ללמוד מערלה בלבד (שכן לא היתה לה שעת הכושר), וכמו כן אין ללמוד מפסח (שכן עונש כרת). ואולם הצד השווה שבשניהם שהם אסורים באכילה ואסורים בהנאה. מעתה נאמר כן גם בבשר בחלב שאסור הוא באכילה (כדבר הנלמד מגזירה שווה "עם קדוש" "לא יהיה קדוש"), והריהו אסור גם בהנאה! אמר רב אשי בתשובה: אין ללמוד במה הצד, משום דאיכא למימר (שייש מקום לומר) פירכה דבר, כי נבלה מוכיח, שהריהי אסורה באכילה ומותרת בהנאה. ומעתה נאמר כי אף בשר בחלב אסור באכילה ומותר בהנאה. אמר ליה רב מרדכי לרב אשי: אין מכאן פירכה, שכן הכי אמרינן משמיה [כך] אנו אומרים משמו: של ריש לקיש: כל פירכה הבאה על לימוד של במה הצד – מגופו של הדינים הנזכרים במידת במה הצד (ובעניננו, בשר בחלב, ערלה, חמץ) [פורכים אנו]. ואולם מעלמא לא פרכינן [ומבחוץ, כדרך שפרכת מנבילה, אין אנו פורכים]. ושואלים: אי הכי [אם כך], תיתי [שתבוא, תילמד] איסור הנאה בבשר בחלב במה הצד, ומדוע נצרכים אנו לכלאי הכרם יוכיחו? ומשיבים: משום דאיכא למיפרך (שייש מקום לפירכה) באופן זה: מה להצד השווה שבהן, בערלה ובחמץ – שכן גדולי קרקע הם, תאמר בבשר בחלב שאינם מגידולי קרקע! ומקשים: אי הכי [אם כך] הוא שיש מקום לפירכה זו, השתא נמי [נכשיו גם כן] שלמדנו מכלאי הכרם, גם כן איכא למיפרך [יש מקום לפירך] ולומר: מה לכלאי הכרם שכן גם הם גדולי קרקע! אמר ליה [לן] רב מרדכי לרב אשי: הכי אמרינן משמיה [כך] אנו אומרים משמו: של ריש לקיש כי כל לימוד של במה הצד פרכינן כל דהו [אנו פורכים אותו בכל נימוק שחא]. וכגון הפירכה "מה להצד השווה שכן גדולי קרקע". ואולם לימוד הנסמך על "לא אם אמרת" (כגון הלימוד שלנו הנסמך על כלאי הכרם, שאומרים אנו בו: לא אם אמרת ככלאי הכרם, שגידולי קרקע הם), שלומדים אנו כחדא מחדא [כאחד המלמד על אחד הנלמד] – פירכה שהיא נוגעת ישירות לקל וחומר פרכינן [פורכים אנו]. ואילו פירכה [ושיפרוך על כולם], ויקשה: מה לכולהו [שכולם] שכן גדולי קרקע, ואי אפשר ללמוד מהם על בשר בחלב שאינם גידולי קרקע! אלא, אמר ליה [לן] רב מרדכי לרב אשי, הכי אמרינן משמיה [כך] אנו אומרים משמו: של ריש לקיש:

ונאמר להלן **"ואנשי קדש תהיון לי ובשר בשדה טרפה לא תאכלו"**. מה להלן – אסור, אף כאן – אסור. ואין לי אלא באכילה, בהנאה מנין? אמרת: קל וחומר, ומה ערלה שלא נעבדה בה עבירה – אסורה בהנאה, בשר בחלב שנעבדה בו עבירה – אינו דין שאסור בהנאה! מה לערלה – שפין לא היתה לה שעת הכושר. חמץ בפסח יוכיח – שיהיתה לו שעת הכושר, ואסור בהנאה. – מה לחמץ בפסח – שפין ענוש כרת! – פלאי הפרם יוכיחו – שאין ענוש כרת, ואסור בהנאה. – למה לי גזירה שוה? ליייתי כולה בקל וחומר מערלה, ומה ערלה שלא נעבדה בה עבירה – אסורה בין באכילה בין בהנאה, בשר בחלב שנעבדה בו עבירה – אינו דין שאסור בין באכילה בין בהנאה! – משום דאיכא למימר: חורש בשור ובחמור, וחוסם פי פרה ודש בה יוכיח, שנעבדה בהם עבירה – ושרו! – למה לי למימר פלאי הפרם יוכיחו, לימא: ערלה מוכיח, וליה